

REKENKAMER || ZWIJNDRECHT

Afvalbeleid gemeente Zwijndrecht

Hoe effectief, efficiënt en servicegericht is dit?

Aanbieding aan de gemeenteraad

Zwijndrecht, 13 oktober 2020

Agenda

1. Aanpak onderzoek
2. Kernbevindingen en context
3. Conclusies
4. Aanbevelingen
5. Bestuurlijke reactie

1. Aanpak onderzoek

April

April-juni

April-juni

Eind juni

⇔ *Ambtelijk wederhoor*

September

Oktober

⇔ *Bestuurlijk wederhoor*

2. Kernbevindingen en context

- Doelstellingen beleid 2015: maximaal 100 kg restafval per inwoner en minimaal 75% afvalscheiding in 2020 (in lijn met landelijke doelen). Deze doelen worden niet gehaald
- Prestaties blijven achter en de kosten zijn relatief hoog. De inwoners zijn wel tevreden
  - Hoge service op restafval
  - Verklaart ook (deels) de hoge kosten en de lagere prestaties
- Belangrijk thema voor de raad. Veel vragen, maar niet altijd vastgelegd of vervat in raadsinstrumenten (moties, amendementen). Raad zoekt naar knoppen om aan te kunnen draaien

2. Context

- Zwijndrecht heeft in het verleden stevig ingezet op de aanleg van ondergrondse containers
  - 75 meter norm
  - Arbo-wetgeving
- Stevige investering gedaan in de afgelopen jaren
  - Groot deel (25-40%) van de containers zijn al afgeschreven
  - de komende 3 tot 5 jaar zijn alle containers van voor 2010 afgeschreven (in 15 jaar), m.u.v. de containers die nu in Heerjansdam worden geplaatst
- Voortvarendheid in het verleden nu als remmende werking

2a. Prestaties

- Strategie van Zwijndrecht is service-differentiatie
- Strategie service-differentiatie is onvoldoende om doelen te halen
- Maatregelen in beleidsplan Zwijndrecht onvoldoende om doelen te halen

2a. Prestaties

2018	Zwijndrecht	Klasse B	Score
Scheidingspercentage totaal	54%	61%	●
Restafval totaal (kg/inw)	243	185	●
<i>Fijn huishoudelijk afval</i>			
Scheidingspercentage fijn huishoudelijk afval	40	54	●
Fijn restafval (kg/inw)	203	165	●
Groente-, fruit- en tuinafval (kg/inw)	60	85	●
Oud papier en karton (kg/inw)	51	50	●
Plastic, metalen en drankenkartons	21	21	●
Glas verpakkingen (kg/inw)	16	21	●
Textiel (kg/inw)	5,4	5,1	●
<i>Grof huishoudelijk afval</i>			
Scheidingspercentage grof huishoudelijk afval	77%	83%	●
Grof restafval (kg/inw)	40	20	●
Tuinafval (kg/inw)	11	18	●
Hout A/B (kg/inw)	29	25	●
Puin (kg/inw)	51	23	●
Legenda:			
● Boven het klasse-gemiddelde (>5%)			
● Gelijk aan klasse-gemiddelde (-5%-5%)			
● Onder het klasse-gemiddelde (<-5%)			

Opvallend:

- Veel restafval (hoge service)
- Veel grof restafval (gratis halen)
- Veel puin
- Weinig GFT

Opvallend:

- Ca 100 – 130 kg/inw minicontainer
- Ca 230 – 260 kg/inw ondergrondse

2b. Hoog kostenniveau

Kosten afvalbeheer

- Bijna 90% kosten in heffing zijn van HVC (incl. verbrandingsbelasting)
- Kosten HVC (excl. BTW) en belasting zijn ca 300 euro/HH (2020)
- Kosten in benchmark ca 170 euro/HH
- Drie meest opvallende zaken:
  1. Hoge kosten restafval: komt door grote aantal “dure” ondergrondse containers (*restafval kost € 120 per Wha vs € 60 per Wha in de benchmark*)
  2. Hoge algemene / overhead kosten (*overhead is € 88 per Wha vs € 32 per Wha in de benchmark*)
  3. Hoge kosten PMD inzameling en sortering (PMD sortering en inzamelen kost € 40 per Wha vs € 23 per Wha in de benchmark)
- Dit verklaart bijna 100% van de hogere kosten vs de benchmark

Opbouw afvalstoffenheffing

- Hoogte: bij top 10 gemeenten met hoogste heffing
- Geen BTW toerekening in heffing: alleen al BTW van HVC is 1,3 miljoen euro
- Kwijtscheldingen relatief groot bedrag (9%) in heffing
- Toerekening kosten straatreiniging 44% i.p.v. 33% max
- Kostendekkendheid (geen 100%)

2b. Mogelijkheden t.a.v. de afvalstoffenheffing

Opwaarts	€ / Wha	Neerwaarts	€ /Wha
Nu geen BTW in heffing	40-65	Tariefdifferentiatie	10-50
Lagere opbrengsten afval	n.t.b.	Weghalen helpt OGC's rest	20-40
Alle Wha's ondergronds	10-15	Minder overhead HVC	15-30
		Nieuwe raamovereenkomst PMD	15
		Kwijtschelding marktconform	5-15
		Betalen GHA ophalen	10
		Lagere kosten GBD va 2021	7
		Toerekening straatreiniging	4
		Geen goodwill na 2025	2
TOTAAL	50-80	TOTAAL	90-170

2c. Service

- **Bewoners zijn over het algemeen tevreden over dienstverlening HVC**
  - Weinig klachten (15 in 2019)
  - Klantonderzoek HVC: cijfer 7,1
  - Bewonersonderzoek RHDHV: 77% tevreden, 9% ontevreden
- **Service t.a.v. strategie “service-differentiatie”:**
  - Laagbouw minicontainers: werkt goed
  - Laagbouw ondergrondse containers: te hoge service restafval, goede service grondstof
  - Hoogbouw: hoge service restafval, lagere service grondstof
- **Serviceniveau is relatief hoog t.o.v. de benchmark**

	Zwijndrecht	Klasse B	Score
Service aan huis			
Groente-, fruit- en tuinafval	26	27	●
Oud papier en karton	13	15	●
Plastic-, metalen en drankenkartons	26	22	●
Textiel	0	4	●
Fijn restafval	13	22	●
Service Brengvoorzieningen ¹			
Groente-, fruit- en tuinafval	n.v.t.	135	n.v.t.
Oud papier en karton	108 (42)	929	●
Plastic, metalen en drankenkartons	280 (109)	672	●
Glas verpakkingen	474	606	●
Textiel	1.047	2.588	●
Fijn restafval	48	50	●
Service Afvalbrengstation			
Milieustraat	60.000	30.137	●
Aantal afvalstromen milieustraat	27	25	●
Openingsuren doordeweeks	37,5	35	●
Openingsuren zaterdag	7,5	7	●

3. Conclusies - prestaties

1. De eigen en landelijke doelen voor 2020 zijn niet haalbaar
2. De milieuprestaties van Zwijndrecht zijn slechter dan de benchmark
3. Matige milieuprestatie komt door gerealiseerde inzamelstructuur en opbouw gemeente
4. Met een minicontainer wordt ca 2x minder restafval opgehaald
5. Kwaliteit van ingezamelde stromen is een aandachtspunt

3. Conclusies - kosten

1. Kostenposten zijn inzichtelijk, voldoende onderbouwing kan niet altijd worden gegeven
2. Inzameling restafval via minicontainer is ca 2,5x goedkoper dan ondergrondse container
3. De opbouw van de afvalstoffenheffing behoeft aandacht
4. Afvalbeheerkosten en Afvalstoffenheffing in Zwijndrecht in de top 10 van Nederland
5. Er zijn verschillende mogelijkheden t.a.v. het kostenniveau van de afvalstoffenheffing

3. Conclusies - service

1. Bewoners zijn tevreden over de dienstverlening van HVC
2. Serviceniveau is hoog in Zwijndrecht t.o.v. de benchmark
3. Serviceniveau op restafval is te hoog in Zwijndrecht

4. Aanbevelingen

1. Ontwikkel nieuw beleid met aanvullende strategie(en) voor restafvalreductie
2. Maak aanpak en service meer op maat en datagedreven
3. Geef vorm aan de sturingswensen van de raad
4. Heroverweeg posten en opzet afvalstoffenheffing
5. Onderzoek mogelijkheden verlagen afvalstoffenheffing

5. Bestuurlijke reactie

- Ander beeld bij vergelijkbaarheid uitkomsten onderzoek rekenkamer en in 2019 uitgevoerde beleidsevaluatie
- Nadrukkelijk aandacht voor historische context
- Kapitaalvernietiging ondergrondse containers beperkt
- Actieve monitoring gewenst bij inzameling restafval o.g.v. nieuwe afstandsnorm (300 meter) in relatie tot prestaties gebruik minicontainers
  - Indien vergelijkbaar: overweeg halvering beschikbare ondergrondse containers
  - Enorme sprong voorwaarts effectiviteit